

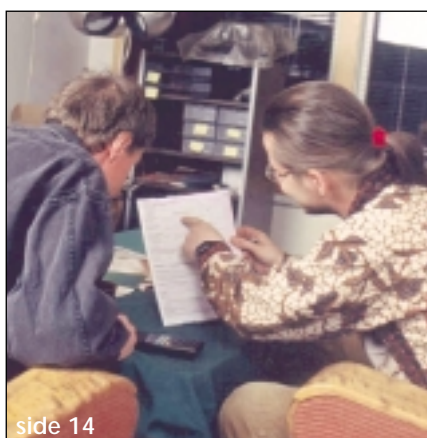

Inkludering med på kunnskapsløftet?

side 8

▶ Boktips til jul side 16

▶ Familiehelg i Sogn og Fjordane side 22

Nyheter

Usikkert for Wigdis	4
De gjorde det	5
Erik Bye lagt til kai	6

Reportasje

Utviklingen i skolen. Hvilken vei går vi nå?.....	8
---	---

Forbundslederen har ordet

Forslag til ny lov om vergemål.....	13
-------------------------------------	----

Tema

Sidsel Grasli om vergemålsutvalget. – En seier	14
--	----

Bøker

Lettleste bøker, nye utgivelser og boktips for jul	16
--	----

NFU-nytt

Atlas-alliansen får skryt	18
Extra-moro. NFU fikk godt med midler til helse og rehabilitering	20
Presentasjon av internasjonal avdeling	20
– Får være seg sjøl	22
Høring gir forandring	24
Aktivitetskalender	25
NFU-nytt i letlest form.....	26

samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Seks utgivelser per år.
Årsabonnement: 250,- kroner
ISSN: 0803-5105

Adresse: Samfunn for Alle
NFU
Rosenkrantzgt. 16
0160 Oslo

Annonseaktivisør: AMN A/S
Postboks 24, 3340 Åmot
Telefon: 32 78 17 55

Redaktør: Vidar Haagensen

Sentralbord: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
Direkte: 22 39 60 61
E-post: vidar@nfunorge.org

Layout: Hvarings as
Trykk: Allservice as

Rekruttering på feil grunnlag

“Institusjonen” var en dokumentarserie som gikk på NRK våren 2004. Den fulgte hverdagen på Gjestad bo- og aktivitetssenter på Jessheim. Blant seriens stjerner var Tom Andre med Downs syndrom. Det var en serie mange fulgte og som vakte en viss oppsikt i mediene. Den ble både kritisert og høstet godord. Samfunn for Alle var blant dem som mente dette var en god serie.

Noe av kritikken kom på grunn av Sosial- og helsedirektoratet økonomisk støtte til serien. Direktoratet gjorde det i den hensikt at programmet skulle være rekrutteringsfremmende for sosial- og helsefagene. En investering i framtida. Noen var kritisk til sponsingen fordi de mente framstillingen kunne bli farget av koblingen til direktoratet. Andre var kritisk til at direktoratet skulle rekruttere på denne måten.

Et konkret resultat av sponsingen ser vi nå. Et undervisningsopplegg i form av hefte og DVD foreligger som skal brukes i videregående skole. Det tar utgangspunkt i fire av seriens stjerner med hver sin funksjonsnedsettelse. En liten videosnutt for hver av dem, trukket ut fra seriens helhet, skal være utgangspunkt for spørsmål og oppgaver.

Det er et trist gjensyn med bildene fra serien. Her er ikke fortellerstemmen Odd Børretzens undrende kommentarer, men en nøytral stemme som kommenterer over en sammensatt klipp av seriens bilder. At dette har blitt godkjent av seriens regissør er beklagelig. Mer problematisk og kritikkverdig er de spørsmål og oppgaver arbeidsgruppen bak undervisningsmateriellet har lagd. Det er fra en annen tidsalder enn det vi forventer å finne i et offentlig godkjent opplegg. Vi siterer fra delen om Tom Andre og utviklingshemming:

Hvilke grader er det av psykisk utviklingshemming? Hvordan ser “de” på seg selv? Hvordan ser “vi” på psykisk utviklingshemming? Hvordan vil du kommunisere med en som er psykisk utviklingshemmet? Diskuter hvilke begrensninger en psykisk utviklingshemmet har for et selvstendig liv. Hva er forskjellen på Tom Andres aktiviteter og dine? Har utviklingshemmede de samme følelser som funksjonsfriske? Hvilke følelser har du registrert at Tom Andre har? Hvordan gir han uttrykk for følelsene?

Hvordan gir en uttrykk for følelsene en får av å se dette på trykk i 2004? Dette er et redselkabinett av dårlige holdninger. Dette skal altså være et

utgangspunkt for rekruttering av nye tjenesteytere og assistenter. Det går bare ikke an.

At undervisningsopplegget er godkjent av Sosial- og helsedirektoratet er en skandale. Det burde ha vært stoppet. Ingen representanter for funksjonshemmedes organisasjoner har vært spurt til råds i saken. Direktorat har en avdeling for sjeldne funksjonshemninger og det rommer sekretariatet til Statens Råd for Funksjonshemmede. Disse kan umulig ha fått se dette opplegget.

Dette opplegget er ikke verdig som grunnlag for rekruttering fra sosial- og helsefag på videregående til arbeid eller videre utdanning på området. Opplegget må trekkes tilbake.

Et undervisningsopplegg om funksjonshemming basert på tv-serien “Institusjonen” er laget. Det skal brukes i videregående skole i helse- og sosialfag. Spørsmålene elevene skal

svare på om utviklingshemmede er ikke bra. Spørsmålene formidler et dårlig syn på utviklingshemming. Et eksempel: Har utviklingshemmede de samme følelser som funksjons-

friske? Holdningene hører fortiden til. Vi mener undervisningsopplegget må trekkes tilbake.

Usikkert for Wigdis

I fjor tilbrakte hun jula på badet på Volden sykehjem. I år vet Wigdis Kristensen ikke hvor hun havner. Hun har ikke fått klar beskjed om hva som skjer.

Wigdis Kristensen fortviler. Det var uverdig å måtte ligge på et varmt bad i fjor jul. Nå vet hun ikke om det vil skje igjen.

- Jeg vil ikke bli behandlet som en hund, sier hun. Kristensen valgte selv å flytte på Volden sykehjem i fjor jul. Kommunen hadde ingen tjenesteytere på dag eller kveldstid til å være i leiligheten, og da ville hun heller på sykehjemmet. Men der ble hun plassert på badet.

- Jeg har ikke noe imot Volden sykehjem, men det var trasig å måtte ligge på badet, sier hun.

Wigdis Kristensen er 45 år. Hun bor i

egen leilighet i Leitebakken boligbyggerlag og har personlig assistent. Tre dager i uka jobber hun på Prix. Hun opplever at hun ikke har fått noen klar beskjed om hva som skjer i år. Siden september har hun forsøkt å finne ut hva som skjer. Hun er derfor redd hun vil ende opp der hun var i fjor.

Annens framstilling

Boveileder Mona Skoglund framstiller saken annerledes. Hun sier Wigdis ikke ville være alene i jula i fjor. Hadde de visst at sykehjemmet plasserte henne på badet, ville de funnet en annen løsning. Samtidig forteller

hun at det ikke kommer til å gjenta seg. Dette forteller Skoglund mens Wigdis sitter og hører på, men når Samfunn for Alle snakker med Wigdis føler hun seg ikke sikker.

Det Wigdis ønsker er å ha tjenesteytere til stede hele jula. Men hun tror ikke kommunen tar seg råd.

- Jeg godtar ikke at de behandler jenta mi slik, sier kjæresten Geir Fure.

Lokallaget engasjert

NFU Bodø kjenner til saken fra i fjor. De er klar over at Wigdis Kristensen er usikker på om hun blir utsatt for samme behandling denne jula.

- Vi har diskutert saken med Wigdis og skal skrive brev til kommunen om saken. Vi får Kristensens godkjenning til å gå inn i saken som fullmektig, sier leder Anita Tymi. Det vil si at lokallaget følger opp interessene hennes i denne saken.

Samtidig vil de sørge for at Wigdis får en tettere oppfølging med tjenestene sine så hun slipper usikkerheten.

- Wigdis har ikke hatt verge fordi hun ordner økonomien selv, sier Tymi. Lokallaget ser derimot at hun kan trenge assistanse til å få klare beskjeder om tjenestene hun skal få fra kommunen.

Wigdis Kristensen viser hvordan hun lå på sykehjemsbadet.

De gjorde det

200 deltakere med og uten utviklingshemming fra Norge, Sverige og Danmark møttes i Sandvika 18. og 19. oktober. Rådgivningsgruppa i Bærum avholdt konferansen "Bestemmer jeg i eget liv?"

Rådgivningsgruppa er et forum der personer med utviklingshemming ved hjelp av tilretteleggere selv får bestemme hvordan de kan påvirke sin hverdag. Endelig har de fått arrangert en oppfølging av konferansen de holdt for over et år siden.

Konferansen besto av forelesninger av medlemmene i gruppa som fortalte om ulike sider ved det å bestemme og ikke få bestemme i eget liv. Jon Erling Hagen fortalte om hva arbeidsplassen betyr for ham.

Begge dager var det disku-

sjoner i grupper. Det var satt opp en rekke spørsmål til diskusjon og det var gruppeledere som la til rette for diskusjon og skulle skrive oppsummering. Dette er grunnlag for evalueringen av konferansen.

Gruppene var delt i ulike tema. Deltakerne kunne velge mellom temaene arbeid, eget hjem og fritid. Samfunn for Alle overvar flere grupper. Noen tilretteleggere fikk mange utviklingshemmede i tale, men det var dessverre også grupper der det var andre enn utviklingshemmede som førte ordet hele tiden.

Jeg gjør det, var motto for konferansen. Tove Kjevik til venstre.

Rådgivningsgruppen i Bærum

Rådgivningsgruppen for utviklingshemmede i Bærum (RGB) startet i 1993. Nå trues gruppen med nedleggelse. Kommunen vil ikke betale tilretteleggere. En av de mest aktive medlemmene har skrevet om det gruppen gjør og hva den betyr for dem.

Jeg er medlem i RGB. Jeg har vært med fra starten høsten 1993. Vi har møter annen hver uke. Vi har tatt opp mange saker. Vi har bedt om bedre tilgjengelighet for alle i Bærum kommune, for eksempel på trikkestasjonene, bussterminalen og jernbanestasjonen i Sandvika. Andre saker vi har snakket om er gruppeboliger med tilsynsvakt, fritid, epilepsisaken, biblioteket, posten og banken. Vi har tatt opp arbeidsplasser og det at vi vil tjene mer penger. Stortingsvalget og kommunevalget har vi snakket om.

Vi har hatt politikerstafett. Det vil si at vi har invitert politikere på møtene våre. Vi har hatt besøk fra NFU også. Møter har vi holdt i Løkkåsveien, hjemme hos medlemmene, i Kommunegården og hos tilrettelegger Lars Ole Bolneset. Hos ham har vi hatt fest også. Vi har sommeravslutning og vinteravslutning. Vi har vært på tur til Sverige og Danmark.

Vi vil fortsatt ha RGB. Det betyr mye for oss.

Tove Kjevik

Erik Bye lagt til kai

Redningsskøyta Erik Bye stevnet mot Oslo da han som skøyta er oppkalt etter falt fra. Etter en ukes ferd la den til kai på Honnørbrygga. Langs hele kysten hadde folk gitt en siste hilsen til mannen som slapp til den svake stemme i offentligheten.

Fredag 22. oktober ble Erik Bye bisatt i Trefoldighetskirken. Dagen før arrangerte Norsk Viseforum og Visens Venner en minnestund på Honnørbrygga i Oslo.

Redningsskøyta Erik Bye la til kai etter en ukes ferd. Den besøkte havner langs kysten der folk fikk anled-

ning til å gi en siste hilsen. På Honnørbrygga var forbundsleder Helene Holand fra NFU til stede og skrev en siste hilsen i kondolansprotokollen. Hun var en av over 2500 som skrev i protokollen.

Et brennende engasjement
- Erik Bye hadde et blikk og

et hjerte for det store i det små og en utrolig evne til å sette ord på det han så som dikter, journalist, mangfoldig kulturformidler og samfunnsdebattant. De fleste ser nå det Erik Bye så for 34 år siden da han skreiv "Det gikk en kjempe gjennom landet" om Alf Prøysen. Det var store ord – men ikke for store. Dette var kanskje Erik Byes viktigste egenskap – å finne de rette ord – til rett tid – i rett medium. At han gjennom hele sitt mangfoldige liv valgte visa som en av sine viktigste uttrykksmidler når han bokstavelig talt hadde noe på hjertet, skal vi være

ham evig takknemlig for, sa Lars S. Hauge til de fram møtte. De lyste opp i mørket med fakler og fikk høre visesanger framført til ære for Erik Bye.

Den svake stemme

Erik Byes samfunnsengasjement var spesielt for den svake stemme i samfunnet. Personer med utviklingshemming fikk et ansikt i offentligheten takket være Erik Bye. Allerede på 60-tallet opptrådte utviklingshemmede i hans programmer. Bye vakte blant annet stor oppsikt da han lot barn og ungdommer med utviklingshemming

opptre med «Kardemommeby» på norsk fjernsyn. Det var aldri gjort tidligere. Han mottok ett brev i ettertid hvor en mor med et utviklingshemmet barn takket ham fordi han fremstilte dem på en verdig måte. Hun skrev «nå tør jeg å ta min psykisk utviklingshemmede datter med i butikken.»

Wigdis er usikker

I fjor måtte Wigdis Kristensen sove på et bad på sykehjemmet i jula. Nå er hun redd for at det skal skje igjen. Hun synes ikke hun har fått noen klar beskjed. Hun fikk ingen til å være sammen med seg i jula i fjor. Da valgte hun å flytte på Volden sykehjem, men hun ble plassert på et varmt bad. Det likte hun ikke. NFU Bodø skal hjelpe henne med å få klar beskjed om jula og få en hjelpeverge for Wigdis. Så kan hun slippe å være usikker i framtida.

Konferanse av utviklingshemmede

Rådgivningsgruppa for utviklingshemmede i Bærum (RGB) holdt konferanse i oktober med 200 deltakere fra Norden. Tema var "Bestemmer jeg i eget liv?" Medlemmene av RGB fortalte fra sin hverdag. Det var arbeid i grupper med de ulike temaene: arbeid, eget hjem og fritid. Les innlegget til RGB-medlem Tove Kjevik på side 5.

Erik Bye minnet

Erik Bye ble bisatt 22. oktober. Dagen før la redningsskuta Erik Bye til kai i Oslo. Langs kysten hadde skuta stoppet og minnet Bye. På brygga i Oslo ble han hedret med visesang, tale og brennende fakler. De som ville, skrev en hilsen i en bok. Det gjorde over 2500. Helene Holand skrev på vegne av NFU en takk til Erik Bye. Han var tidlig ute med å slippe til utviklingshemmede i sine programmer.

Hvilken vei går v

Får vi en inkluderende skole med Clemet-skolen og Kunnskapsløftet? Vil det bli en satsing på elever med utviklingshemning nå?

- Det er mye ved Clemet-skolen som peker i retning av at vi er på vei mot det gamle spesialskolesystemet. Det som bekymrer meg mest, er at stadig flere elever med særskilte behov for tilrettelagt opplæring får tilbud utenfor i stedet for i en skole for alle. Jeg etterlyser individuelt tilpassede

opplegg der det legges vekt på mulighet for mestring og mindre fokusering på begrensningene. Selv om elever kan ha det bra så lenge de er i avgrensede opplegg, lærer de ikke nok hverken om å fungere i et fellesskap i en inkluderende skole eller i et samfunn for alle.

Leder av Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomite, Rolf Reikvam (SV) mener at slike segregerte tilbud opprettes fordi skolen enten mangler kompetanse eller vil je til å tilrettelegge. Han understreker at det å skape en inkluderende skole, er en forutsetning for at kva-

Rolf Reikvam leder Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité:
- Vi er på vei tilbake til spesialskolesystemet.

vi nå?

liteten på opplæringen for alle elever kan heves. – Betydningen av at hver enkelt får en grunnleggende opplevelse av å høre til et fellesskap, kan ikke understrekes sterkt nok. Det som klassekamerater og jevnaldrende kan lære hverandre, kan aldri erstattes verken av spesiallærere, spesialpedagoger eller assistenter. Kommunikasjon og samspill mellom elever med ulike forutsetninger er kort og godt en betingelse for en skole for alle.

Reikvam minner om evalueringen av Reform 97 som også viste at kravet om tilpasset opplæring ikke er gjennomført i grunnskolen. -

Forskningen om inkludering og tilpasset opplæring konkluderer på samme måte med at det er et stort gap mellom idealer og realiteter i denne sammenheng. Jeg er derfor bekymret over utviklingen som nå går i retning av større ensretting av opplæringen i skolen med store elevgrupper, stadig færre lærekrefter og dårlig læringsmiljø, samtidig som de mange private skolene som dukker opp over hele landet, får stadig større ressurser.

Reikvam har markert seg som en skarp kritiker av offentliggjøringen av gode og dårlige resultatene fra den enkelte skole, og tror at det vil

føre til en stemping av både skoler og elever. – Vi kan få et godt inntrykk av elevenes læringsutbytte ved å ta utgangspunkt i et statistisk utvalg elever i stedet. Dagens offentliggjøring bidrar i tillegg til et ytterligere ensidig fokus på ferdigheter og teoretisk læring, mener Rolf Reikvam..

- Vi er fornøyd med noen av forslagene til endringer i Opplæringsloven. De vil styrke foreldrenes rolle som aktiv part i behandlingen av sitt barns sak. Problemet er at de stiller for store krav til at de må holde seg oppdaterte på lovverket. Spørsmålet er også hvor foreldre kan få hjelp til

- Vi er på vei tilbake til spesialskolesystemet.

NFUs Steinar Sandnes om forslagene til endringer i Opplæringsloven:
- For store krav til foreldrene.

å ta ut de sterke rettighetene som elever med særskilte behov for tilrettelagt opplæring nå vil få. Erfaringer med rettighetene i helse- og sosiallovgivningen tilsier at kommunene ikke alltid er behjelpelige med det.

Landsstyremedlem og leder av NFUs Opplæringsutvalg, Steinar Sandnes, er bekymret for den korte høringsfristen organisasjonene for funksjonshemmede har fått til å behandle forslaget til det Utdannings- og forskningsdepartementet kaller det såkalte "Kunnskapsløftet", som det har kostet ca. 31 millioner kroner å få fram. Han frykter at forslagene skal presses igjennom i et tempo

som gjør at organisasjonene ikke får tid til skikkelig saksbehandling. - Det vil i så fall svekke elevenes rettsikkerhet, understreker Sandnes.

Selv om han mener det står mye viktig i dette lovendringsforslaget, viser han til at det er kapittel fem om saksbehandlingsregler for spesialundervisningen som NFU er spesielt opptatt av. - Her åpnes det blant annet for unntak av læreplaner for elever med særskilte behov for tilrettelagt opplæring. Vi mener det er betenkelig, og vil i vår høringsuttalelse etterlyse forskrifter som nærmere presiserer det.

Jeg er derimot glad for at spesialundervisningen skal styrkes. Det blir også skissert en del gode tiltak på området forskning og metodeutvikling i denne sammenheng. Atskillig mer problematisk er derimot satsingen på nasjonale prøver der kvaliteten på elevenes læringsutbytte skal måles. Dette er noe elever med læreversker i liten grad kan benytte seg av. Hva slags annet kvalitetssikringssystem det legges opp til for å finne ut om også de har utbytte av det de lærer, sies det imidlertid ikke noe om. Dette er også noe NFU vil påpeke.

Enkeltvedtaket

Sandnes viser også til forslaget om at enkeltvedtaket skal betraktes som en individuell opplæringsplan. - Tidligere har man fattet enkeltvedtaket før planen er blitt laget. Dette vil stille store krav til hvorvidt foreldre greier å få den individuelle

planen så presis at de kan anke - eller sette fram krav om nytt vedtak hvis elevens behov ikke blir fulgt opp. I den grad den individuelle planen blir konkret nok, kan dette forslaget representere en styrke.

Det er også verdt å merke seg at retten til automatisk sakkyndig vurdering i slike saker foreslås opphevet. Dette betyr at foreldre nøye må vurdere hvor sterke deres meninger er - i forhold til skolens behov. De trenger kunnskap og støtte også til det.

Lovendringsforslaget innebærer i tillegg at det ikke lenger vil bli stilt krav til innholdet i den sakkyndige vurderingen, fortsetter Sandnes. Han minner om at det tidligere var listet opp en del punkter som skulle være med i slike vurderinger. - Dette stiller igjen krav til foreldre om at de hele tiden selv må sørge for at de nødvendige punktene er med for å ivareta sitt barns behov.

Sandnes er for så vidt fornøyd med at det i endringsforslaget vises til at de foreslåtte tiltakene vil føre til et mindre behov for spesialundervisning. - Det vil nok i praksis likevel bli en balansegang mellom begrepene enkeltvedtak og tilpasset opplæring. Foreldrene må følge nøye med på hvorvidt eleven får utbytte av sitt tilpassede opplæringstilbud - eller om de trenger spesialundervisning i stedet. Dette er en ganske tøff utfordring. NFU vil utarbeide veiledningsmateriell som kan hjelpe dem med det.

- For store krav til foreldrene.

- Kan gi viktig kunnskap om skoler som lykkes.

Begrunnelsesvedtaket

Jeg liker heller ikke forslaget om at begrunnelsesvedtaket skal oppheves når det er stort avvik mellom den sakkyndige vurderingen og vedtaket som fattes. Til nå har vedtaksorganet måttet begrunne og dokumentere at det for eksempel er mulig å nå målene som de sakkyndige har satt for den enkelte elev ved hjelp av mindre ressurser. I forslaget henvises det imidlertid til at man kan bruke forvaltningsloven i slike saker. Også på dette punktet vil NFU stille krav om presise forskrifter i sin høringsuttalelse.

Sandnes mener derimot at det er positivt at foreldre i følge forslaget skal kunne klage når det ikke fattes enkeltvedtak innen rimelig tid. - I dag går mange klageprosesser til langt ut på nyåret. Dermed får ikke eleven tatt ut den positive effekten av en anke før mot slutten av et skoleår. En kan stille spørsmål om hvorvidt kommunene spekulerer i dette.

- Er rimelig saksbehandlingstid definert i denne sammenheng?

- Det står det ikke noe konkret om – og er dermed også noe vi vil etterlyse, svarer Steinar Sandnes.

Timetallet

Han stiller spørsmålsteget ved hvorvidt målet om at alle elever skal ha samme undervisningstimetall vil bli oppfylt. – Det skjer en utvikling i dag der for eksempel elever med utviklingshemning får mange timer med assistent og færre med spesialpedagog. Denne situasjonen forver-

res oppover i skoleslagene. Økningen av kvaliteten på opplæringen må resultere i at tallet på timer med lærer økes for elever med lærevansker.

På spørsmål om hvilket generelle inntrykk han sitter igjen med etter å ha lest lovendringsforslagene, svarer Sandnes at det han i skrivende stund har hatt tid til å sette seg inn i gir ham en følelse av en slags instrumentalisering der fokus er rettet mot hvordan man rent teknisk kan gjennomføre tiltak på en enklest mulig måte. Han synes ikke at departementet har tatt høyde for at forslagene skal følges opp i et system uten tilstrekkelige ressurser. - Det står i tillegg mye som virke belastende på foreldre som allerede har en krevende livssituasjon. Jeg er redd for at disse forslagene ytterligere vil få menneskene til å forsvinne bak vedtakene, sier Steinar Sandnes.

- Det går ingen rett vei fram mot den inkluderende skolen. Den største utfordringen vi står overfor i denne sammenheng nå, er at vi vet for lite om hvordan det går med de elevene som trenger særskilt tilrettelagt opplæring. Nasjonale prøver gir ikke svar på alt. Men de kan blant annet gi oss viktig kunnskap om hva skoler

som lykkes gjør på dette området. Direktør Petter Skarheim i Utdanningsdirektoratet er klar over at flere organisasjoner for funksjonshemmede stiller seg kritiske til de nasjonale prøvene og offentliggjøringen av elevenes gode og dårlige resultater via Skoleporten. – Uten kartlegging av resultatene av opplæringen kan det være vanskelig å få til forbedringer. Gjennom den internasjonale undersøkelsen PISA fikk man for eksempel grundig dokumentert at det er mulig å nå langt med hen-

Utdanningsdirektoratets direktør Petter Skarheim om nasjonale prøver:
- Kan gi viktig kunnskap om skoler som lykkes.

syn til reell inkludering. Noen land har maktet å kombinere høy kvalitet med større grad av likhet. Forskjellen i ferdigheter mellom samme type elevgruppe i Finland og Tyskland tilsvarende opp mot tre års skolegang. Dette sier meg at vi kan ha langt større ambisjoner når det gjelder likeverdighet. Her i Norge har vi ikke klart å ta tilpasset opplæring på alvor hittil. Nå må vi våge å finne årsakene til det. Vi trenger dokumentasjon for å finne ut hvordan også disse elevene skal få utbytte av undervisningen.

Men vi kan ikke bare være avhengige av internasjonale undersøkelser. Vi må også være villig til å se på elever med funksjonshemninger og andre grupper internt i vårt eget land – og dermed på hvorfor de i noen kommuner lærer å skrive, lese og regne og har en verdifull skolegang, mens tapsopplevelser og fokusering på den enkeltes begrensninger dominerer i andre. Det hjelper med andre ord ikke bare å snakke om rettigheter og ressurser. Vi må se nærmere på hva den enkelte faktisk får ut av undervisningen også. Jeg mener at nasjonale prøver er et virkemiddel som kan bidra til det.

- Hvordan skal man få et realistisk bilde av læringsutbyttet til elever for eksempel med utviklingshemning og andre typer lærevansker med nasjonale prøver?

- Hvorvidt det må utarbeides egne kvalitetsikringsystemer for enkelte elevgrupper med lærevansker, er det for tidlig å si. Det er imidlertid nødvendig å kartlegge også deres læringsutbytte for å gi dem et best mulig tilbud på skolen.

Skarheim ønsker å nå målet om at alle skal komme lengst mulig i forhold til sine forutsetninger i en inkluderende skole. - For de helt svakest som trenger mye omsorg og tilsyn kan imidlertid det som skal være et opplæringstilbud og helse-tjeneste på mange måter gli over i hverandre. Det kan være lite relevant å operere med nasjonale prøver for denne gruppen. Jeg er likevel svært opptatt av at det også må følges nøye med på hvor mye ressurser som settes inn og hvilke resultater de oppnår.

Særløsningene

På spørsmål om hva han mener om at så mange elever med behov for

særskilt tilrettelagt opplæring fortsatt får tilbud i forsterkede skoletilbud og andre særløsninger, svarer Skarheim at mye erfaring nå viser at særløsninger ikke er fasitsvaret på elevenes behov. - Internasjonale studier viser også at elever med særskilte behov for tilrettelagt opplæring som blir integrert i det generelle undervisningsopplegget, scorer best.

Spørsmålet vi stiller er om det blir en mer inkluderende skole i framtida. Leder i stortingskomiteen for skole mener vi går mot det gamle spesialskolesystemet. Det liker han ikke. Han mener hver enkelt må få en opplevelse av å høre til i et fellesskap.

Leder i NFUs utvalg for skole mener forslagene til endring i opplæringsloven stiller store

krav til foreldrene. De må følge med om deres barn får utbytte av tilpasset opplæring eller om han må ha spesialundervisning. Lederen er ikke fornøyd med den korte svarfristen NFU har fått på forslagene. NFU vil gå grundig gjennom forslagene og er særlig opptatt av spesialundervisningen.

Utdanningsdirektoratet arbeider for å styre utviklingen i

norsk skole. Lederen av arbeidet er opptatt hva nasjonale prøver kan fortelle oss om skolens utvikling. Han lurte på om egne undersøkelser av grupper med lærevansker sitt utbytte av skolen er veien å gå. Han ser at særløsninger ikke er fasitsvar på elevenes behov. Elever i tilrettelagt opplæring scorer best.

Forslag til ny lov om vergemål

Endelig har det nye forslaget til ny vergemålslov kommet. NOU 2004:16 Vergemål. Forslaget inneholder mange forbedringer sett med NFU sine øyne.

I det nye forslaget brukes betegnelsen "verge" som en felles betegnelse og begrepet "hjelpeverge" går ut av bruk. Vergen skal få et mandat for oppdraget som beskriver på hvilke områder han skal bistå den som har fått verge. Selv om man blir satt under vergemål, blir de fleste ikke fratatt sin rettslige handleevne, det vil si bli umyndiggjort.

Det innføres et nytt begrep samvergemål, som betyr at den som er satt under vergemål, sammen med vergen, skal ta avgjørelser. Vergen kan ikke ta avgjørelser på vegne av vedkommende. Dette kan bli aktuelt for mange av våre medlemmer og vil forhåpentligvis gi mange en større mulighet til å påvirke livet og hverdagen sin enn i dag. Samvergemål kan på mange måter sees som en videreføring og forbedring av hjelpevergeordningen.

Når det gjelder omfanget av vergemålet, bygger forslaget på minste middels prinsipp. Behovene er forskjellige og vergemålet må tilpasses den enkelte. Det betyr at når en per-

son settes under vergemål, må rammene for vergemålet trekkes opp. Disse rammene kommer fram i mandatet til vergen. I utgangspunktet vil ikke den som settes under vergemål miste sin rettslige handleevne. Det må bestemmes særskilt om en skal bli fratatt den rettslige handleevnen helt eller delvis.

Nytt er også at den som blir oppnevnt som verge må samtykke i å påta seg vervet. Vi håper at det vil føre til en større interesse fra alle vergenes sin side, og at den som er satt under vergemål får bedre kontakt med sin verge. Det er også foreslått at det innføres en ordning med faste verger og godtgjøring til vergene.

Det er foreslått at overformyndieret skal regionaliseres og at det skal ledes av en jurist. Dette er gjort for å få et overformynderi som er mer profesjonelt og som innehar den nødvendige juridiske kompetansen. Det vil også føre til en større likhet i praktiseringen av lovverket i de ulike kommunene enn det vi ser i dag. I tillegg er det foreslått et nytt Vergemålstilsyn. Overformynderiene over hele landet forvalter i dag store verdier, til sammen 10 milliarder kroner. Det er foreslått en ny forvaltning av disse midlene.

Samlet vil de nye forslagene gi den enkelte som blir satt under vergemål, en bedre rettssikkerhet enn i dag.

Forslaget til ny vergemålslov vil bli behandlet bredt på fylkesledersamlingen i januar. Det vil også bli sendt inn en høringsuttalelse i løpet av våren. Dette vil være en viktig lovendring for medlemmene i NFU. Vi vil derfor følge nøye med i tiden som kommer slik at dette forslaget ikke bare blir liggende i en skuff, men blir arbeidet videre med og til slutt kommer fram til behandling i Stortinget som et konkret lovforslag.

Vergemål er når en person får hjelp fra en fast person til økonomi eller oppfølging av sine rettigheter. Det er kommet forslag til ny vergemålslov.

Forslaget gir mange forbedringer i forhold til dagens lov, sier forbundsleder Helene Holand. Utviklingshemmedes rettigheter vil bli tatt bedre

vare på. NFU skal følge opp forslaget fram til en ny lov er vedtatt i Stortinget.

Samfunn for Alle vil i en artikkelserie ta for seg ulike sider av vergemålslovgivningen og de nye forslagene til endring. Først ute er et intervju med Sidsel Grasli som satt i utvalget for NFU. Senere vil vi blant annet ta for oss godtgjøring av verge og verges rolle i avgjørelser om behandling.

Forslagene fra utvalget ble overlevert Justisminister Odd-Einar Dørum i september. Forslagene fra utvalget vil bli sendt på høring i løpet av november i følge departementet. Høringsfristen vil bli 15. august neste år.

Hjelp til utfylling av selvangivelsen.

– En seier

- Forslagene til ny vergemålslov og en ny organisering av Overformynderiet er en seier for utviklingshemmede. Dette vil bedre rettssikkerheten, sier Sidsel Maxwell Grasli, NFUs representant i utvalget som la fram forslagene. - Men nå må NFU passe på at forslagene sikres.

- Jeg har ridd en kjepphest i utvalget og det var nødvendigheten av å innføre det som omhandler personlige interesser i lovgivningen. Det er fraværende i dag og en av de store svakhetene ved loven. For å sikre utviklingshemmedes rettigheter var det viktig med klargjøring av dette. Dagens lov handler hovedsakelig om ivaretagelse av personlig økonomi, men for utviklingshemmede handler det om ivaretagelse av rettigheter på alle dagliglivets områder. Det som i det nye lovforsla-

get nå går under betegnelsen personlige interesser, sier Sidsel Grasli. Hun var NFU sin representant i utvalget. I tre og et halvt år har vergemålsutvalget sittet sammen for å finne en ny lov og organisering. Vi møtte Sidsel Grasli for å få hennes synspunkter på det endelige forslaget fra utvalget og på hvilke områder hun oppfatter det er viktig for NFU å følge ekstra godt med.

- Tiden har vært overmoden for en ny lovgivning og organisering. NFU har lenge pekt på en rekke svakheter ved

gjeldende lov for utviklingshemmede. Situasjonen i dag ivaretar ikke rettssikkerheten. Loven er foreldet og kompetansen i hele systemet er dårlig. Både blant verger og overformynderi er det lav kunnskap og mye slett praksis, sier hun.

Fra pappeske til regioner
Intensjonen i forslaget fra utvalget er å innføre en lovgivning og praksis der den enkeltes individuelle behov for vergemål blir vurdert. Vergemålet skal

bygge på "det minste middelsprinsipp" og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Kjernepunktet for å nå målet om individuelt tilpassede vergemål er organiseringen av Overformynderiet.

Utvalget vil ha en profesjonalisering av Overformynderiet.

- I dag har vi kommunalt oppnevnt overformynderi, som har lav status. Overformynderiet har enkelte steder vært en pappeske under senga. Det til tross for at de har forvaltet store penger og hatt stor makt over enkeltmenneskers liv. Med det nye forslaget settes en strek over denne praksisen, og vi foreslår et statlig Overformynderi med regionale kontorer ledet av en jurist. Til å føre kontroll med praksis og gi faglig støtte foreslås opptettet

Vergemålstilsyn. Vi ønsker en regionalisering som gir nærhet til oppnevning av verge, sier Grasli. Utvalget har ikke foreslått noe konkret antall regioner. Noen steder vil det være naturlig å se flere kommuner under ett, mener hun.

- Det er viktig at NFU er på banene i forhold til å gi innhold til Vergemålstilsynets arbeid gjennom forslag til retningslinjer. Utvalget forslår at tilsynet skal ledes av et styre. Det er foreslått en lekmann i styret. Jeg mener NFU bør kreve å få denne plassen fordi vi representerer en stor målgruppe og har bred erfaring fra feltet, sier Grasli

Fortsatt pårørende

Utvalget foreslår at det skal etableres ordning med faste verger.

- Men det er meningen dette skal være for de en i dag ikke finner verger til. Det vil fortsatt være slik at nære pårørende kan begjære vergemål og de vil selvfølgelig være primære som verger, understreker Grasli. Det utvalget går inn for er at det skal være en fast skoleing for alle verger. Det foreslås et obligatorisk kurs for å kunne bli verge.

Utvalget foreslår å forvalte de økonomiske midlene som overformynderiet har hånd om i et fond på statlig nivå.
- Vi ønsker å gi trygghet og sikkerhet

for de midlene som skal forvaltes. Nå er det mye tilfeldig hvordan de finansielle eiendelene blir forvaltet. De har blitt investert i lokale banker, blitt spekulert i aksjer, folk har tapt penger og det har vært dårlig kontroll. Selv om pengene foreslås forvaltet i et statlig fond, vil jeg understreke at det foreslås at den enkeltes ønske vil veie tungt i avgjørelsen om hvordan midler skal forvaltes. Ønsker en ikke å ha pengene sentralt plassert så kan det gjøres unntak. Dersom den enkelte verge kan vise til en god forvaltning av finansielle eiendeler, vil overformynderiet kunne samtykke til dette, og føre kontroll. Utvalget er delt på om det skal opprettes et eget fond eller om en skal gi myndighet til et privat foretak til å investere midlene.

Hjelpeverge adjø!

Utvalget foreslår å innføre fellesbetegnelsen verge på den personen som handler på en annens vegne uansett hva vergemålet innebærer.

Hjelpeverge som begrep vil bli en saga blott. Hensikten er å gradere og skredersy vergens mandat til det minste middels prinsipp. De fleste vil beholde sin rettslige handleevne, men ha behov for bistand fra verge på ett eller flere områder. Fratakelse av rettslig handleevne kan være aktuelt på enkelte områder.

- Svært få eller sannsynligvis ingen vil bli totalt umyndiggjort etter utvalgets forslag. Heldigvis viser dagens praksis at total umyndiggjøring blir mindre benyttet, særlig for personer med utviklingshemming.

Dette er årsaken til at dagens umyndiggjørelsesinstitutt foreslås avviklet.

Opprettelsen av et vergemål skal skje gjennom en totrinns behandling.

Dette blant annet for å unngå den snikmyndiggjøringen som ofte forekommer i dag.

Først skal det tas stilling til om det er behov for vergemål. Så vil en ta beslutning om vergemål, omfanget av dette og hva som er vergens mandat.

Omfatter vergemålet ingen fratakelse av rettslig handleevne, skjer oppnev-

ningen administrativt hos overformynderiet, og personen skal samtykke til vergemålet, til valg av verge og mandatets omfang.

Utvalget vil med den nye ordningen komme den omfattende bruken av generelle mandat til hjelpeverge til livs. Dersom det viser seg at det er behov for hel eller delvis fratakelse av rettslig handleevne, er det en domstolsavgjørelse. Oppnevning og mandat skal da skje i rettsapparatet.

Grasli er fornøyd med forslagene.

Samvergemål er en ny ordning utvalget ønsker å innføre. En person kan be om samvergemål for å ivareta sine interesser. Personen og vergen må da alltid handle i fellesskap for at handlingen skal være gyldig.

- Dette kan være aktuelt for en del utviklingshemmede, og øker muligheten til selvbestemmelse. Det må følges nøye opp. Det må ikke bli en tilsløring der utviklingshemmede tilsynelatende er medbestemmende, men faktisk ikke har innflytelse. Verger har mye makt og stor mulighet til å øve innflytelse. Dette blir viktig for NFU å følge opp, avslutter Grasli.

Lettleste bøker

Tre gode bøker i letlest form er kommet ut det siste året. De kan være fine julegaver. Her kan du lese en kort omtale av bøkene. Hva de handler om og hvor lett tekst og bilder er å lese.

Tone vil ha venner er skrevet av Inger Marit Tronvoll. Det er en bok om det å ønske seg venner. Tone savner gode venner. Det er leit. Alt forandrer seg når hun begynner på fritidsklubb. Det er en enkel tekst med flotte illustrasjoner til. ISBN 82-996778-0-7

Kjæresten er skrevet av Inger Vonheim. Dette er en bok med noveller. Det er kortere historier. I denne boka handler historiene om kjæresten en har da. Den handler om hva personene i fortellingene tenker. Boka har et enkelt språk, men få illustrasjoner til hver fortelling. ISBN 82-8104-002-5

Julie er forelsket er skrevet av Johanne Emilie Andersen. Dette er en bok om Julie. Hun forelsker seg i en berømt fotballspiller. Hun tenker på ham hele tiden. Teksten er kort og enkel i boka, men bildene forteller mye av det som skjer eller tankene til Julie. ISBN 82-8104-001-7

Bøkene får du ikke kjøpt fra NFU. Du kan du få kjøpt bøkene i din lokale bokhandel. Da trenger du bare å nevne ISBN-nummeret vi har skrevet. De to siste bøkene er støttet av Leser søker bok. De kan du bestille på nettstedet www.lesersøkerbok.no også. Vi presenterer Leser søker bok i neste utgivelse av Samfunn for Alle.

Det sjeldne og

De sjeldne funksjonsnedsettelsenes historie i Norge er blitt skrevet. Den tar for seg pionerens kamp for et tilbud og fram til det tilbudet vi har i dag. En annen utgivelse i år er veiviser i paragraftungelen.

- Et hefte vi gjerne kaller en bok, sa Bjørn- Inge Larsen, direktør i Sosial- og helsedirektoratet, da han presenterte En sjelden historie. Det er direktoratet ved Avdeling for sjeldne funksjonshemninger som nå har fått skrevet sin tilblivelseshistorie og den større historien om sjeldne funksjonsnedsettelse sin historie i velferdssamfunnet. Og det er verd å kalle heftet en bok hvis det er det som skal til for å si at den er viktig og god.

Hva er så en sjelden tilstand? Det er en medfødt tilstand med sammensatte funksjonsproblemer som maksimalt utgjør 100 kjente individer per én million innbyggere. Før 60-tallet vet vi ikke så mye om hvordan personer med sjeldne tilstander hadde det. Etter dette utviklet tilbudet seg sakte men sikkert. Vi blir tatt med på historien gjennom de offentlige dokumentene om funksjonshemmede. Utviklingen av kompetansesentrene blir fortalt gjennom pionerene som kjempet fram tilbud til gruppene og fikk etablert institusjoner og senter. Heftet forteller også om mottakelsen smågruppene har hatt i funksjonshemmedes organisasjoner.

Hefkets forfatter Aashild Anddal har på en utmerket måte vekslet mellom offentlige dokumenter og fortellingen om personene bak endringer i tilbud og tenkemåte rundt de sjeldne funk-

paragrafjungelen

sjonsnedsettelsene. Dette er en god kilde til innsikt i funksjonshemmedes historie i Norge. Heftet er mulig å kjøpe gjennom Trykksaksekspedisjonen i Sosial- og helsedirektoratet. Du oppgir bestillingsnummer IS-1185.

En jungel for alle

Heftet Jungelhåndboka 2004 er utgitt av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og et resultat av deres juridiske veiledningstjeneste. Det er en introduksjon til hele jungelen av paragrafer relevant for personer med funksjonsnedsettelse og deres familier.

I den på får leseren 86 sider en introduksjon til hvordan lovverket er bygd opp og hvordan det anvendes. En får også kjennskap til relevant internasjonalt regelverk Norge har anerkjent og gjort overordnet norsk lovverk. Den

forklarer videre nødvendigheten av å kjenne ulike tjenester og ytelser sin hjemmel i lovverket. Det for å kunne stå opp for sine rettigheter i et kommunalt og statlig byråkrati.

Heftet går gjennom lovverket område for område. Størst vekt er lagt på opplæring og trygdeytelser der nest sosialtjeneste og tilgjengelighet. Jungelhåndboka er derimot ikke en bok for dem som allerede har gjort seg noe kjent med lovterrenget. Da er bøker eller veiledere som går nærmere inn på hvert lovområde nødvendig. Et alternativ er håndbøkene til NFU. Men heftet er et godt oppslagsverk til å finne "hjemmelen" for den assistansen du eller dine trenger i forbindelse med et behovet.

Heftet er også tilgjengelig på CD-ROM og som e-bok i DAISY-format. Du får tak i utgivelsen i alle formater gjennom FFO.

En sjelden historie er et hefte om de sjeldne funksjonsnedsettelsene sin historie i det norske velferds-samfunnet. Den forteller hvordan disse funksjonsnedsettelsene gradvis får helse- og sosialtjenester.

Heftet forteller om de som gikk foran og kjempet for et tilbud til de sjeldne gruppene. Og forteller om hvordan kompetanse-senterne ble til. Et eksempel er Frambu. Jungelhåndboka er et hefte

som gir informasjon om lovverket som er viktig for funksjonshemmede. Det er en god introduksjon til de viktigste lovene.

Julegavetips

To bøker er ikke til å komme utenom hvis du skal gi bort bøker til jul.

Fattig talt

Dette er en av årets viktigste utgivelser. Nei, det var ikke en skrivefeil i forrige setning. Boka *Fattig talt* er en coffeetable-bok med et viktig budskap.

Den handler om mennesker som har havnet i fattigdom i Norge i dag. Vi får historiene om hvorfor de endte opp der de

er og hvordan deres hverdag er. Historiene er ført i pennen av forfattere og journalister. Fotografiene er av Morten Krogvold. Boka har dikt og tegninger om fattigdom av barn. ISBN 82-92296-05-0

Øyeblikk med kasus

I fjor kom en fulltreffer av en bok om familier med et funksjonshemmet barn.

Forfatteren Synnøve M.

Sydnes skrev nært og godt om sin familie med sønnen Karl Andreas som har Downs syndrom. Sydnes forteller i korte historier om livet i hennes familie med balanse mellom lykke, glede, sorg og sinne. Boka er nøye iscenesatt. Det er et klart budskap

om verdien av livet med funksjons-

nedsettelse og kritikk av fagpersonells og spesialpedagogikkens overtramp inn i familiesfæren.

ISBN 82-92518-01-0

– Evalueringen en tillitserklæring

NFU er tilsluttet Atlas-alliansen, som med sine ni organisasjoner i år har en samarbeidsavtale med Norad på 56 millioner kroner.

Paraplyorganisasjonen behandler medlemsorganisasjonenes søknader og vurderer om innholdet er i samsvar med Norads mål og krav, før direktoratet så mottar søknaden til behandling.

Dette arbeidet mener Statskonsult, på oppdrag fra Utenriksdepartementet og Norad, at paraplyorganisasjonene Atlas-alliansen og Bistandsnemnda gjør på en utmerket måte. Rapporten viser at organiseringen er formåls effektiv, kostnadseffektiv og representerer en positiv verdi for medlemsorganisasjonene.

I rapporten heter det at «paraplyorganisasjoner er et viktig virkemiddel for å sikre kvaliteten i utviklingssamarbeidet mellom frivillige organisasjoner og deres partnere i utviklingsland. Det er imidlertid et spørsmål om Norad utnytter fullt de gevinster ordningen kan gi.» Rapporten konkluderer med at paraplyorganisasjonene behandles på samme måte som enkeltorganisasjoner: «Dette viser mangel på tillit til paraplyorganisasjonenes virksomhet og stimulerer ikke organisasjoner til å ta i bruk organisasjonsmodellen.»

Ekstra måned

– Jeg tror ikke Norad mangler tillit til oss. Jeg vil si at evalueringen er en tillitserklæring til måten vi jobber på. Vi får blant annet ros for å være nøye i behandlingen av søknader. Det hender for eksempel relativt ofte at vi avslår søknader som vi mener ikke er gode nok, sier daglig leder i Atlas-alliansen, Knut Harald Ulland til Bistandsnytt.

Evalueringen støtter opp om at søknadsfristene er for korte og det anbefales derfor at fristen utvides med en måned.

– Vi representerer et ekstra nivå fordi vi er et mellomledd mellom enkeltorganisasjonene og Norad, som søknader og rapporter må gjennom.

Likevel har vi de samme tidsfristene som andre organisasjoner, og da får vi for dårlig tid i forhold til søknadsfrister. Jeg er derfor glad for anbefalingen om at vi skal få en måned ekstra til å behandle søknader. Jeg håper også at Norad og Utenriksdepartementet lander på samme konklusjon, sier Ulland.

- Vi er satt under et stort press i dag og vi må legge et stort press på våre samarbeidspartnere. I dag må vi starte prosessen med årsrapportering før sommeren. En forlenget frist vil bety mye. Vi vil få bedre tid til å heve kvaliteten på rapporteringen samtidig med en mer realistisk planlegging av vårt arbeid, sier Knut Roger Andersen, leder av internasjonal avdeling i NFU, i en kommentar.

Søstre i en township utenfor Spanish Town på Jamaica

Falt ut

Bilde av Monica Christoffersen falt ut av presentasjonen av NFU-administrasjonen i forrige utgivelse. Her bringer vi hennes blide åsyn til dere.

MERKERDAG

1. januar får NFU splitter ny grafisk profil. NFU får nytt nettsted på samme adresse:
www.nfunorge.org

Følg med på nettstedet for å få vite mer om lansering.

Trenden snudd

Statistikken for november ser bra ut. 7107 medlemmer har betalt kontingent. Det er fortsatt en måned til årsoppgjøret, som i fjor ga 7146 medlemmer. I november i fjor var det hundre færre betalende enn i år. Hittil i år har 529 personer meldt seg inn i NFU. Til samme tid har 361 meldt seg ut. Tilsvarende tall for fjoråret var motsatt. Da meldte 529 seg ut, mens 484 meldte seg inn.

NFU Møre og Romsdal er vinneren når vi sammenligner med fjorårets tall. De har en økning på nesten 90 medlemmer. Etter dette fylket kommer NFU Nordland og NFU Akershus med nærmere 40 flere medlemmer for hvert fylke. Mest tilbakegang har NFU Rogaland og NFU Vestfold med 20 færre medlemmer hver.

Tap av inntekter mindre?

NFU har inntekter fra spilleautomater. Regjeringen har bestemt å legge hele gevinstautomatmarkedet til Norsk Tipping fra 1. januar 2006. Det vil bli en fordelig av midler til organisasjoner gjennom tippemidlene, men dette vil bli en reduksjon i inntektene for NFU. Allerede fra neste år taper NFU tre millioner kroner i inntekter. Nå kan det hende dette ikke blir like dramatisk som først antatt. Staten møter motstand i retten og fra EFTAs overvåkningsorgan ESA. NFU har avtale med Norsk Lotteridrift (NLD) og 27.oktober var en merkedag for NLD. Dommen fra Oslo

Tingrett mot Staten var meget entydig. NLD har fått medhold på alle punkter i hovedsaken. Dette innebærer at vi nå har en avgjørelse fra to uavhengige rettsinstanser som begge konkluderer med at monopoliet på spilleautomater både er unødvendig og ulovlig. Dessverre fikk ikke NLD medhold i at det politiske vedtaket skulle utsettes til saken er helt avklart.

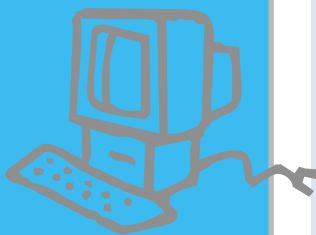
I media uttalte Norges fremste ekspert på EU-rett, Hans Petter Graver, at dommen i Tingretten og ESAs "Reasoned opinion" begge er så klare at videre rettsforfølging fra Norges

side aldri vil føre frem. Staten har anket Tingrettens dom til Lagmannsretten og vil ikke etterkomme ESAs krav om å reversere monopoliet.

Mer informasjon og nyheter om NFU finner du på vårt nettsted:

www.nfunorge.org

Den årlige SAFO-konferansen er avholdt

En blandet samling av regionale og sentrale representanter i SAFO-familien var til stede på konferansen som gikk av stabelen andre helga i november. Statssekretær Ravnanger i Arbeids- og sosialdepartementet redegjorde for oppfølging av Stortingsmelding 40 om politikken for funksjonshemmede.

- Det var en god dialog og vi fikk gode svar på spørsmålene våre, sier SAFO-koordinator Geir Smeby.

Mye tid ble satt av til å drøfte SAFO som samarbeidsorgan gjennom å gå inn på vedtekter, strategidokument og organisering.

ring. Tid ble satt av til å klargjøre det praktiske samarbeidet mellom lokale og sentrale ledd. - Det var viktig å sette fokus på den interne kommunikasjonen, sier Smeby.

Lørdagen ble satt av til drøfting av antidiskrimineringslovgivning for funksjonshemmede.

Gunnar Buvik, som sitter i det offentlige utvalget som skal legge fram forslag på området, redegjorde for arbeidet til utvalget og praktiseringen i andre land. Utvalget skal levere innstilling til nyttår.

Gi en gave - trekk fra på skatten

NFU ønsker å minne om at det er mulig å trekke pengegaver fra på skatten. Gaver til NFU i form av et pengebeløp på minst 500 kroner samlet i løpet av inntektsåret og maksimalt 6000 kroner er fradragsberettiget for skatteyttere i 2004.

Ved å gi en gave til NFU, støtter du forbundets viktige arbeid for å bedre hverdagen og livskvaliteten til mennesker med utviklingshemming.

Extra-moro

Det var en stor dag for NFU under offentliggjøringen av prosjektmidler fra Helse og Rehabilitering 23. november. Fem av fjorten søknader gikk gjennom. Prosjektmidler for 2,2 millioner ble tildelt NFU. Som om ikke det var nok, fikk forbundet prisen for "årets gjennombrudd".

Helse og Rehabilitering delte ut rundt 205 millioner kroner til 129 organisasjoner for 2004. Det var åttende gang det er delt ut midler fra Extra-spillet.

Tildelingen for 2004 ble fordelt på 263 prosjekter innenfor forebygging til en sum av 60 millioner, 241 rehabiliteringsprosjekter til 60 millioner og 138 forskningsprosjekter til 66 millioner. I tillegg kommer 19 millioner til organisasjonens oppfølging av prosjektene.

Hva med NFUs søknader?

NFU ble tildelt prisen "årets gjennombrudd" med begrunnelsen at vi tidligere har sendt inn søknader flere ganger, men kun fått ett prosjekt tildelt. Denne gangen fikk NFU innvilget 5 prosjekter, og prosjektkoordinator Tone Lill Hammerlund mottok pris og blomster på vegne av NFU. Satsningen på prosjektsøking har betalt av seg.

NFU ble innvilget støtte til fem prosjekter. NFU Sør-Trøndelag fikk innvilget sitt "Så fint å møte dokker samla". Prosjektet er kurs for familier som har multifunksjonshemmede barn, og det faglige nettverket rundt barna.

NFU sentralt fikk gjennom to prosjekter de står bak.

"Fagorganisasjon for alle" ble ikke fullfinansiert, men ble innvilget med 350 000 kr. Prosjektet er utvikling av verktøy for å sikre utviklingshemmedes rettigheter og muligheter som fagorganiserte. Det andre er "Herleik – et kunstnerportrett" som er et portrett om kunstneren med utviklingshemming, Herleik Kristiansen.

NFU Nordland har fått gjennom to prosjekter, og er organisasjonen i Nordland med størst tildeling.

"Livskvalitet med ny teknologi" er en møteplass og nettverksbygging for utviklingshemmede.

"Leva livet" er det andre prosjektet. Det ble nesten innvilget full pott. Det er et prosjekt for å belyse gode eksempler på assistanse i hjem og fritid. Nordlandsprosjektene er begge treårige, delfinansieres av andre og er i samarbeid med flere.

De øvrige ni prosjektene ble ikke innvilget.

Les mer om tildelingen på nettstedet til Helse og Rehabilitering: www.helseogrehab.no

Hvem gjør

Knut Roger Andersen er leder for avdelingen og har det overordna ansvaret.

- Jeg samordner og koordinerer samarbeidet i og utenfor Norge, og har det overordna administrative ansvaret for å følge opp NFUs portefølje og prioriteringene til landsstyret. Andersen har fem år bak seg som leder for avdelingen. Før det kom han fra ti år med politisk arbeid på heltid fra lokalt til nasjonalt nivå.

De andre ansatte i avdelingen har stilling som bistandskonsulenter. Det innebærer mange ulike oppgaver. Mangfoldige oppgaver, sier de. Det spander fra enkle praktiske gjøremål, planlegging av kurs eller reiser og til å gi faglige vurdering for planer og strategier. De er bindeledd mellom partnerne til NFU og Atlas-alliansen, som igjen rapporterer til NORAD.

Anne Ragnhild Breiby startet i februar 2002 som koordinator for tv-aksjonen Et Nytt Liv, da innsamlingsbeløpet gikk til funksjonshemmede i

hva i internasjonal avdeling?

Samfunn for Alle ga deg en introduksjon i hva administrasjonen gjør nasjonalt i forrige utgivelse. Vi tar nå for oss internasjonal avdeling.

sør gjennom Atlas-alliansen. Etter engasjementet ble hun fast ansatt. Hennes fagbakgrunn er historie og hun har arbeidet i Afrika med bistandsprosjekt og med informasjon i FN-sambandet.

- Jeg har en majoritet av organisasjonsutviklingsprosjekter. Jeg følger opp Jamaica, Moldova, Tanzania, Zanzibar og Sør-Afrika. I tillegg har vi et utdanningsprosjekt gjennom midler fra Operasjon Dagsverk. Vi har et prosjekt om inkluderende opplæring i Tanzania og på Zanzibar.

Julia C. Trochéz startet også i NFU gjennom et engasjement. Hun startet

som prosjektkoordinator for utredning av et mulig familieadopsjonsprosjekt i mars 2002. Etter et og et halvt år ble hun fast ansatt. Etter dette har hun arbeidet med fattigdomsbekjempelsesprosjektet som NFU har i samarbeid med Inclusion International, fulgt opp den karibiske paraplyorganisasjonen CAMRODD, og fulgt nettverksprosjektet i Nepal.

- Landsstyremedlemmene har fordelt prosjektene seg i mellom og er ansvarlig for organiseringen av dem. Vi tar i samråd med dem avgjørelser for gjennomføring av reiser og bidrag til formidling av NFUs arbeid.

Julias fag er pedagogikk og hun har arbeidet som lærer for voksne og ungdommer og blant annet vært i styringsgruppa for brigadearbeidet til Latin-Amerika Gruppene.

Bettina Thorvik er nyeste skudd på stammen. Hun er ansatt i vikariat for Andrew Preston for et år, og startet i september. Helt fersk i NFU-sammenheng er hun ikke. Hun var fylkesak-

sjonsleder i Trøndelag under tv-aksjonen Et Nytt Liv.

- Jeg skal følge opp Malawi, Zimbabwe og regionalt nettverk i det sørlige Afrika.

Hennes fag er internasjonal politikk. Hun har arbeidet med utredning for Redd Barna, jobbet for Rettferdig Handel i Tyskland og arbeidet for det offentlig oppnevnte stat-kirke-utvalget.

Lilian Mariga er regional konsulent i Afrika og bosatt i Harare, Zimbabwe. Hun har vært ansatt i NFU i flere år. Hun følger opp prosjektene i Afrika. Hun har tidligere jobbet som rådgiver for myndighetene i Lesotho og jobbet for FN. Hun var på turne for tv-aksjonen Et Nytt Liv i Norge. Mange i NFU ble kjent med henne i den forbindelse.

Trine uten baderinger.

Gode venner.

Søsknene med "teatersport"

- Får være seg sjøl

Helt nydelig. Samhold. Nyttig. Avslappende. Godordene om familiehelga til NFU Sogn og Fjordane var mange. En helg full av aktiviteter og utveksling av erfaring mellom foreldre var nok en gang en suksess.

Skei er det geografiske midtpunktet i Sogn og Fjordane fylke. Derfor har NFU fylkeslag lagt familiesamlingene sine hit. Nå har fylkeslaget arrangert årlig familiesamling siden begynnelsen av 90-tallet. I år fant 88 deltakere veien til samlingen som ble avholdt helga 12. til 14. november.

- Vår hensikt har vært å gi foreldrene mulighet til å reise sammen på kurs, og vite at barna har det bra også. Foreldrene får sjelden reist på kurs og i hvert fall ikke sammen. Vi vil at hele familien skal ha det kjekt. Nå er det tredje året at vi også har søskensamling samtidig, sier Gunnhild Skinlo, fylkesleder i NFU Sogn og Fjordane.

De mange gjengangere på samlingen tyder på at de har lyktes med det. Det forsterkes av hva familiene som

var der for første gang forteller. For flere var det deres første møte med NFU som medlemmer også.

Hjem med påfyll

- Det er supert å være på en plass med likesinnede og en styrke å treffe robuste foreldre. Det har vært et fint samhold her, sier Rune Hunderi, far til Daniel på 2 _ år. Han fikk sammen med de andre foreldrene dele erfaringer og diskutert skole. Foreldrekurset ble ledet av skolekontakt for NFU Møre og Romsdal Eli Rangøy Barman og Jenny Hysing som arbeider i Statlig pedagogisk støttesystem. De kunne dele erfaringer med inkludering i skole og barnehage og hvordan skape et godt samarbeid mellom skole og hjem.

- Kurset har vært topp og det har

vært nyttig å få begynt å tenke skole allerede nå. Vi har fått tips om hvordan legge til rette for Daniel og drar hjem med ny kunnskap.

Hunderi forteller at de fikk kjennskap til NFU og familiesamlingen på samlivskurset "Hva med oss?" for et par måneder siden. Da meldte de seg inn i forbundet og på kurset.

- Mer ut av livet

Med på kurset hadde de fått med seg Daniels fetter, Preben på 11 år. Han er en god del sammen med fetteren sin og har vist stor omsorg. Han deltok på søskengruppa.

- Siden han viser så stor interesse, synes vi det er riktig å gi ham mulighet til å få bedre kunnskap om utviklingshemming og treffe andre barn som har noen i familien med utviklingshemming, forteller Hunderi.

Samhold i musikken.

Familien Hunderi og fetter Preben

- Det var litt rart da jeg kom hit på fredag, forteller Preben. Det ble mange barn med utviklingshemming på en gang, og han lurte på mange ting om hvilke funksjonshemninger de hadde.

- Men det har vært kjempefin helg. Jeg har lært mer om funksjonshemninger og blitt venn med mange av søsknene her.

Preben var med de andre søsknene på samtale med Mona Hestetre fra Avdeling for barnehabilitering Helse Førde. De tegnet og fortalte om sine familier. Gunnhild Skinlo fortalte om hvordan det var for henne å vokse opp med en søster med utviklingshemming.

En av søsknene var Espen André Kvamme. Han har en stebror med

Downs syndrom. Han fortalte at han var ene-barn fram til ni år, men da fikk han en stebror med Downs Syndrom som tok mye oppmerksomhet. Det var ikke så lett. Men hva har du lært av det? spurte Hestetre.

- Jeg har får mer ut av livet for jeg har lært at vi er mer forskjellig enn vi tenker over, svarte han.

Senkede skuldre

Også for Tove Førde og hennes to døtre var dette første familiesamling.

- Det har vært helt nydelig. Travelt, men deilig. Ungene har fått være seg sjøl. Det er ingen som har reagert på

litt annerledes oppførsel og det har vært godt. Jeg har fått råd og vink i pauser og dette har vært nyttig. Søstera til Trine har blitt kjent med andre barn med utviklingshemmede søsken. Trine likte musikken best og svømte for første gang uten baderinger, forteller hun begeistret.
- Vi skal helt klart komme igjen.

NFU Sogn og Fjordane hadde familiehelg i november med 88 deltakere. Foreldrene snakket om skole mens barna var delt i grupper med aktiviteter.

Søsken til utviklingshemmede snakket om sine familier og drev med teaterleker. Barn med utviklingshemming holdt på med maling og musikk

blant annet. Tove Førde og hennes to døtre var på sin første samling og var fornøyd. De ville komme igjen.

Høring gir forandringer

NFU Ski lokallag fikk høre innrømmelser fra helse- og sosialsjefen i Ski under brukerutvalget sitt møte om utviklingshemmede sine kår i kommunen. Nå vil kritikkverdige forhold bli gjort noe med, håper lokallaget.

Brukerutvalget, bestående av elleve politikere, avholdt sin første høring 20. oktober om utviklingshemmedes kår i Ski kommune. Utvalget fikk høre personer med utviklingshemming og pårørende selv fortelle om situasjonen i kommunen. Over 50 personer var på møtet. NFU var en viktig årsak til at brukerutvalget satte fokus på utviklingshemmede.

- Vi hadde meldt inn behov for at utviklingshemmedes situasjon blir belyst for politikerne ved ordføreren. Han har en dag i uken hvor han er tilgjengelig for alle innbyggerne. Vi benyttet oss av det, sier Anne Lise Rimbart fra NFU Ski.

På møtet fikk representantene høre om personer som har stått ti år i boligkø, utviklingshemmede i full jobb som må ta fri en dag i uka fordi kommunen ikke tilbyr botrening utenom arbeidstid, beboere på Skoghus som ikke får være med på kveldsaktiviteter fordi de må være stelt og i seng når nattevakten kommer på vakt klokka ni på kvelden, dårlig kommunikasjon mellom pårørende og utviklingshemmede og kommunen og ikke minst at kommunen har fjernet ferietilskuddet som gjør at utviklingshemmede må betale opp mot 10.000 kroner ekstra for én ukes ferie hvis de trenger følge.

- Det ser ut til at et resultat av møtet

er at ferietilskuddet kommer tilbake, forteller Rimbart.

Etter innspillet fra NFU på høringen, tok helse- og sosialsjef Hans-Gunnar Karlsson ordet.

- Det er med rette en del misnøye med tjenestene våre. Når det gjelder fleksibilitet er det noe vi må jobbe med, men den ballen har jeg tatt nå. Jeg ser også at vi er alt for dårlige til å kommunisere med både brukere og pårørende. Jeg legger meg litt flat på at vi må bli bedre. Samtidig ber jeg dere om å snakke med oss på en fornuftig måte. Det er mange som hugger på oss, og da kommer vi i forsvarsposisjon når vi egentlig trenger en åpen dialog, sa Karlsson i følge Østlandets Blad.

For utvalgsleder Lisbeth Bøhler (V) var historiens første høring i Brukerutvalget i Ski kommune en udelt suksess, i følge Østlandets Blad. NFU Ski var også fornøyd med høringen.

- Det gjorde inntrykk når utviklingshemmede selv tok ordet og fortalte om sin situasjon. Vi hadde forberedt oss godt som lokallag og la fram saklig kritikk av kommunen, forteller Rimbart.

- Politikerne ga klart uttrykk for at dette hadde vært svært lærerikt for dem.

NFU-nytt Brukerutvalg i Ski kommune. Foto: David Vojislav Krekling

EKSTREM FORVANDLING

Lansering

NFU sin nye grafiske profil og nye informasjonsmateriell lanseres. Nytt nettsted på samme vevsadresse som tidligere.

1. januar, hele landet

NYE LANDSMENN

Temakveld

Vang lokallag har møte med tittelen: Våre nye landsmenn i Vang.

11. januar

FYLKESLEDERSAMLING

Møte

Fylkeslederne møtes sammen med landsstyret for interessepolitiske og organisatoriske diskusjoner.

Program foreligger ikke.

28. – 30. januar, Gardermoen

EGET HJEM II

Kurs

For andre gang på fire måneder holder NFU Møre og Romsdal kurs om temaet fra foreldrehjem til egen bolig.

11. og 12. februar, Rica Seilet hotell, Molde

I AKTIVITET

Samling

NFU Troms arrangerer aktivitets-helg for utviklingshemmede i samarbeid med Troms Idrettskrets.

2. helga i februar, Bardufosstun

GODFOTFESTIVALEN

Dansegalla

Arrangert for første gang i fjor med 1200 personer innom i løpet av helga. Dansebandmusikk for danseglade utviklingshemmede.

24. februar, Rica Hell hotell, Stjørdal.

UTFORDRINGER I SKOLEN

Konferanse

Arrangeres av NFU Vest-Agder i samarbeid med Sørlandet Kompetansesenter og fylkeskommunen. Program ikke ferdig.

2. og 3. mars, Quality hotell, Kristiansand

VERGEMÅL

Kurs

NFU Møre og Romsdal har kurs for hjelpeverger og overformynderiet.

4. og 5. mars, Rica Seilet hotell, Molde.

PERSONLIG ASSISTANSE MED ASSISTANSEGARANTIST

Konferanse

Prosjektet Personlig assistanse med assistansegarantist vil presentere sluttresultatet fra forskningen.

Dette er BPA-ordningen for utviklingshemmede som ikke kan være arbeidsleder selv.

ULOBA er arrangør.

14. mars, Oslo

SELVBESTEMMELSE

Konferanse

Arrangør Samarbeidsrådet (SOR) tar opp temaet selvbestemmelse og brukermedvirkning.

14. – 15. mars, Oslo

Prosjekt i støpeskjeen

Intern frist

Frist for innlevering av projektskisse / beskrivelse til NFU sentralt ved prosjektkoordinator for søknader til Helse og Rehabilitering.

15. mars, hele landet

KULTURVERKSTED

Samling

Årlig foreteelse med tema kultur, natur og kreativitet for utviklingshemmede.

8. - 10. april, Sørmarka konferansesenter, Akershus

KULTURFESTIVAL

Samling

NFU Sogn og Fjordane arrangerer helg med ulike kurs med kulturelt innhold for personer med utviklingshemming over 16 år.

8. – 10. april

STOR MEDLEMSØKNING

Vervekampanje

NFU setter hele organisasjonen i høygir for å verve medlemmer.

18. – 24. april, hele landet

FAMILIELIV

Konferanse

Arrangør er Samarbeidsrådet (SOR). De setter søkelys på personer med utviklingshemming og familieliv.

2. – 3. mai, Bergen

FERDIG PROSJEKTSØKNAD

Intern frist

Innlevering til NFU sentralt ved prosjektkoordinator av komplette søknader til Helse og Rehabilitering.

15. mai, hele landet

FRITID OG KULTUR

Konferanse

NFU Akershus er arrangør og ønsker medlemmer og kommunalt ansatte som arbeider med fritidstilbud velkomne.

27. mai, Mastemyr, Akershus

fortsetter neste side

SOMMERLEIR

Kulturleir

NFU Akershus har leir for unge og voksne med utviklingshemming.

4. - 10. juli, Trysil

IDRETT FOR BARN

Leir

NFU Akershus, i samarbeid med Akershus Idrettskrets, holder idrettsleir for barn med utviklingshemming fra 6 til 14 år.

18. - 22. juli, Haraldvangen, Hurdal

HOVE

Organisasjonsleir

NFU arrangerer tradisjonen tro leir for medlemmer med utviklingshemming. Påmeldingsskjema kommer i neste utgivelse av Samfunn for Alle.

23. - 30. juli, Tromøya, Arendal

IDRETTSLEKER

Idrettsstevne

I år skal Sommeridrettslekene for utviklingshemmede holdes i Troms og NFUs fylkeslag er med og arrangerer det.

14. - 18. juni, Setermoen

Medlems-tall

Det er hundre flere medlemmer i november i år enn på samme tid i fjor. NFU Møre og Romsdal øker med 90 medlemmer. To andre fylkeslag har også stor medlemsøkning. To fylkeslag går tilbake med rundt 20 medlemmer.

Brukerutvalg i skole

Medlemmer med og uten utviklingshemming fra Ski lokallag fortalte brukerutvalget i kommunen om sin situasjon. Politikerne syntes de fikk lære mye på den åpne høringen. Anne Lise Rimbert forteller at det allerede er blitt resultater av høringen.

- Vi håper kommunen får gjort noe med sakene vi tok opp, sier hun.

Spilleautomater

NFU tjener penger på spilleautomater. Dette vil staten nå ta over fra forbundet og alle andre i Norge som tjener på slike spill. Det taper NFU på. Neste

år vil NFU få mindre penger å bruke. Men det er ikke avgjort ennå. En rettssak og en sak i EØS-avtalen vil avgjøre om staten får det som den vil.

God karakter på prøve

NFU er med i Atlas-alliansen. Forbundets internasjonale arbeid skjer gjennom Atlas-alliansen. En undersøkelse av Atlas-alliansen skryter av jobben som blir gjort. Arbeidet blir gjort raskt og ryddig. Undersøkelsen viser at arbeidet for funksjonshemmede i sør blir sjekket om det er godt nok.

NFU skifter logo

Lanseringen av ny logo og nettsted skjer 1. januar 2005. Følg med i neste utgivelse av Samfunn for Alle. Du kan også se på nettstedet til NFU: www.nfunorge.org Det er samme adresse som tidligere.

SAFO-konferanse

Den årlige SAFO-konferansen

er gjennomført. SAFO står for Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner. Mye tid ble brukt på å diskutere hvordan man kan samarbeide. På mange områder slipper ikke funksjonshemmede til. I arbeidslivet for eksempel. En lov mot dette ble diskutert. En person fra regjeringen fortalte om oppfølgingen av stortingsmeldingen om funksjonshemmede.

Nordisk møte

NFU er med i Nordisk Samarbeids Råd for organisasjoner for utviklingshemmede. Siste møte ble holdt på Island.

Pengegave

En pengegave til NFU kan du trekke fra på skatten. Men da må du gi over 500 kroner i løpet av året. Du kan ikke trekke fra for mer enn 6000 kroner. Pengegaven kan settes inn på bankkontonummer: 8200.06.35673

Minneord Jostein Solbakken

Et meget trist budskap nådde oss mandag den 11. oktober. Jostein Solbakken var død. Ved Josteins bortgang har Norsk Forbund for Utviklingshemmede mistet en av sine trofaste støttespillere.

Det var en sjokkmelding, for Jostein var en sporty kar som vi aldri hørte var syk. Vi kjente Jostein som en omgjengelig og vennsæl kar. Han var en ivrig talsmann for samfunnets svakeste. Han var med i starten av fylkeslaget av NFU i Hedmark. Han var leder i Hamar og omegn lag før han gikk i bresjen for å starte eget lag i Ringsaker. Jostein satt i de fleste av disse åra i styret. Han var vekselvis leder, sekretær og kasserer både i fylkeslaget og i lokallaget.

Han var en av de ivrigste talsmenn for at institusjonsboerne skulle komme tilbake til sine hjemstedskommuner. Jostein var skolemann og kunne kunsten å uttrykke seg både muntlig og skriftlig. Med sin væremåte, sine sindige og saklige argumenter, ble han lyttet til og lagt merke til.

Han var den trygge og kunnskapsrike vi andre gikk til for å få hjelp når det var vanskelige saker på tapetet. Han bemerket seg også der med sine gode kunnskaper og sin samvittighetsfulle måte å utføre frivillig arbeid på.

Kommunebudsjett er en vanskelig materie, men for Jostein var det ikke noe problem å forstå hva som lå bak tallene. Jostein var alltid villig til å tre støtte til når vi andre følte at vi kom til kort. En stor takk til Jostein for alt han har gjort for de utviklingshemmede.

Med Jostein er et godt og samfunnsengasjert menneske gått bort. Varme tanker går til familien som har mistet sin kjære så alt for tidlig, spesielt til Åse og Idun. Vi lyser fred over Josteins minne.

NFU Ringsaker

Nye idéer til kjøkken, stue og bad!

Alle funksjoner gir de viktigste detaljene

MULTI INTERIØR

Tips!

H+H Colcon AS

Spør etter vår nye Multi interiør brosjyre hos din lokale byggvareforhandler!

TEL. 32 23 60 90 - www.hhcolcon.no

BECKMAN LUNDEVALL REVISJON AS

Revisjon • Rådgivning

• Støtter NFU Oslo •

www.blrevisjon.no

MODUM

05060

TAXI

Maxitaxi 1-16 personer

HORGEN SERVICESENTER

BILGLASS • BILRADIO • HANDSFRI

• Alt i bilglass • rep. av steinsprut
• Montering av bilradio og handsfri

Telefon: 3270 0220 • Mobil: 9112 3636

Moderne busser fra 10 til 60 seter
Turkjøring • Turoperatør

...vi har også veteranbusser

teamtour

Sl.Ølsvagt, 2, Postboks 248 Bragernes, 3001 Drammen,
Tlf.: 32 80 77 80 • Fax: 32 80 77 99
www.teamtour.no

Haraldvangen

- et sted for alle

Tlf. 63 98 81 00
E-post: booking@haraldvangen.no
www.haraldvangen.no

Merket

- for livet -

Tlf. 61 36 40 05
E-post: booking@merket.no
www.merket.no

Spesielt tilpasset funksjons- hemmede og rullestolbrukere

Aktiviteter tilpasset alle funksjons-
nivå – ledet av dyktige aktivitetsledere

Julebord • Weekendopphold
Kurs & konferanser • Ukesopphold

Vinteropphold med ski, egen
akebakke, scooter, pulk og mer!

VELKOMMEN
TIL OSS!!

– kontakt oss for et
godt tilbud – vi kan
skreddersy oppholdet
for dere!

 Norges Røde Kors

Norservice Bil er totalleverandør av tjenester til deg og din bil. Biltilpassing er vårt hovedområde.

Det er viktig at funksjonshemmede får individuelt tilpasset sin hverdag, spesielt i bilsammenheng, der sikkerheten er en viktig faktor. Vi i Norservice Bil har lang erfaring med individuell tilpassing og ombygging av person- og varebiler, uansett funksjonshemming.

I tillegg til biltilpassing utfører vi:

**Bilombygging
Servicer
Ordinære reparasjoner
EU-kontroller**

**Oppretting
Lakkering
Bilpleie
Bilinnredninger**

Fysioterapeuter, ergoterapeuter, hjelpemiddelsenstraler og trygdekontorer, samt private aktører benytter våre tjenester og vårt utprøvningsenter for biler og utstyr. Spesielt nevner vi Recaro bilstoler, som kan tilpasses individuelt. Har dere behov for gasspedal som betjenes av venstre fot, eller lettere servostyring, elektrisk gass, brems, styring, heiser eller andre hjelpemidler utfører vi oppdraget. Kort sagt, vi skreddersyr bilen etter deres ønsker og behov.

Vi samarbeider med 34 autoriserte verksteder i Norge.

Har du behov for informasjon om deres muligheter til å få dekket ombyggingskostnadene over Trygdesystemet? Vi hjelper deg gjerne.

Kontakt oss på telefon **73 84 29 90** på dagtid eller benytt
vår 24-timers vakttelefon **990 41 661** ved nødhjelp.

Vårt hovedkontor er i Trondheim,
Adresse: Jarleveien 12 - 7005 Trondheim

Norservice er en industri- og servicebedrift med
240 ansatte. For ytterligere informasjon se
www.norservice.no/bil

**NORSERVICE
BIL**

Airparc Fyresdal

Hotell & Flyplass

VAKREST I TELEMAR
DET PERFEKTE HOTELET FOR
FUNKSJONSHEMMEDE

- ♣ Alt på ett plan
- ♣ Store lyse rom
- ♣ Vi har flere rom tilrettelagt for handikappede
- ♣ Lett tilgang inne og ute
- ♣ 200 m til sentrum
- ♣ Stor hage med sandstrand
- ♣ Lett å finne fram på hotellet

3870 Fyresdal

www.fyresdalhotell.com

E-mail: fyrotell@online.no

Tlf. 35 04 12 55 - Fax 35 04 11 54

Løvli Skistue

Rita og Vidar

Bakken

Åsa, 3512 Hønefoss

Tlf./fax: 32 12 42 42

Åpningstider: Tirsdag - Søndag kl. 10.00 - 16.00
Mandag stengt.

Priser for overnatting m/ middag - frokost og matpakke

SKIFORENINGEN
1883

Medlem skiforeningen:

Voksne kr. 580,- Barn (0-12 år) Halv pris

Ikke medlem:

Voksne kr. 740,- Barn (0-12 år) Halv pris

Firmaer og grupper

Ta kontakt for tilbud! Skiforeningens skiskolebarn får en gratis overnatting.

Vestlandets ledende ortopediske institutt

God personlig service.

*Erfarne ingeniører, teknikere og
fysioterapeut til din disposisjon.*

DREVELIN AS
ORTOPEDITEKNISK INSTITUTT

Vi har alt innen ortopediske hjelpemidler:

Proteser/ortoser for ben og armer. Ortopedisk fottøy/
oppbygg/fotsenger, spesialkorsetter, innleggsåler,
kompresjons og støttetøyer, brokk/stomi, bandasjer m.m.

Ta kontakt!

Avd. Haukeland Sykehus

Poliklinikk og verksted, Møllendalsv. 8

Poliklinikk Fylkessykehuset Stord

Poliklinikk på Gamleheimen i Odda

Poliklinikk, Åregjerdet 9A i Ålesund

TELEFON 55 20 64 60

Viken Skogeierforening

Besøk vår hjemmeside
www.viken.skog.no

www.viken.skog.no, tlf.: 32 10 30 00

Ivar Lærum Transport

3482 Tofte
Tlf. 32 79 41 25
Fax. 32 79 41 70
Mob. 906 85 185
Støtter NFU

LIE GRUPPEN

5353 Straume • Telefon: 56 31 68 68 • Telefax: 56 31 68 69 • Støtter Sotra lag av NFU.

Sotra Apotek

Ditt lokale apotek i 17 år
Støtter NFU

Tlf. 56 32 62 70

Alliance apotek
- for hele deg

SparebankenVest

Det er her i distriktet det skjer!

Kontakt oss heile døgeret på

Telefon 815 22 002

Telefaks 55 21 73 50

Internett: <http://www.spv.no>

E-post: sparebanken.vest@spv.no

HARALD NYMOEN

Soknedalsveien 5 - 3517 Honefoss

- Arbeidstøy
- Rengjøringsvogner
- Rengjøringsmidler
- Papir og Plast
- Engangsartikler
- Kontorartikler

Kan også skaffe innpakningspapir,
høypapp og cateringprodukter

Tlf. 32 12 51 52

Fax. 32 16 03 14

Mobil: 907 94 509

E-mail:

harald.nymoen@freeway.no

Åpningstider:

Mandag og Torsdag

12.30-16.00

Kan også treffes etter avtale

NYHETSTIPS:
800 33 044

ABONNEMENTSERVICE:
55 23 50 23

BA

- Ingen kjenner Bergen som BA

7 dager i uken

Jeg bli kvalit.

Kontrollert Mann (S) SAVNE på Utenriks

Bare den STJERN på Voss

Bamble Kommune

Kirkevn. 12, 3970 Langesund

Tlf. 35 96 50 00

Støtter Bamble lokallag av NFU

Ståle Fageraas Skogsdrift

3534 Sokna
Tlf. 32 14 52 73
Mobil: 95 92 23 22

Sør-Gudbrandsdal

www.coop-sg.no

RINGEBU - FÅVANG - TRETEN - ØYER
61201000 - 61202103 - 61276201 - 61276000

ORTO

Lymfeødem, Støtterputer og parykker AS

Gjøstiv. 17, 2614 Lillehammer
Tlf. 61 25 45 50 - Fax. 61 25 04 30

PORSGRUNDS PORSELÆNSFABRIKK AS

Gaver som gleder - priser som varmer

Fabrikkutsalget på Porsgrunds
Porselænsfabrikk er åpent hele året!

Tlf. 35 55 00 40

www.porsgrund.com

§ Advokat Petter Kramås § Advokatfirmaet Hestenes og Dramer & Co

Vi har bred erfaring i saker som gjelder utviklingshemmede.

Sosial - og helsetjenester. Skole og spesialundervisning.
Arv og testament mv. Bistand til søknad eller klage. Fri retts hjelp.

Ta kontakt for en uforpliktende samtale!

Møllergaten 4, 0179 Oslo telefon 24 14 53 50 telefaks 24 14 53 51
e-post: petter.kramaas@hestenesdramer.no

Velkommen til EIKERBUSSEN TURBILER

Tlf. 90 90 10 52

Besøk oss på: www.eikerbussen.no

DnB NOR

Falstrømsplass 1
P.boks 35, 2801 Gjøvik
Tlf. 815 00 590 - Fax. 611 48 967
www.dnbnor.no

BØ KOMMUNE

Pb. 83, 3833 Bø i Telemark
Tlf. 35 06 04 00 * Fax 35 95 09 38

Optiker Andresen

Off.godkjent optiker
Briller og kontaktlinser

Krabberødn. 8, 3960 Stathelle (v/bussterminalen)
Timebestilling - Tlf: 35 96 09 27
Avd. Brotorget - Tlf: 35 97 65 05

En nyttig samarbeidspartner

Næringstunet Nesbyen

Tlf. 32 07 27 10

Sjåheimvegen 26

Fax. 32 07 27 12

3540 Nesbyen

E-post: firmapost@dcnesbyen.no

Trygdeetaten

TRYGDEETATEN I TELEMARK

Vågå kommune

2680 Vågå

Tlf. 61 29 36 00

Fax. 61 29 36 01

Telemark
Fylkeskommune

Fylkeshuset, 3706 Skien

Tlf. 35 58 42 00

Fax. 35 58 43 11

www.telemark-fk.no

Kontoradresse: Rosenkrantzgt. 17, 3018 Drammen

Postadresse Postboks 1034, 3001 Drammen

Tlf. 32 83 04 15 Fax. 32 83 16 84

 Akershus	 Best Western Ranten Hotell www.rantenhotel.no Tlf. 32 07 28 00 Myking, Nesbyen <i>Velkommen til oss!</i>	Haugesund Sparebank Avd. Bømlo 5443 Bømlo Tlf. 53 42 60 70 - Fax. 53 42 60 71	 Telemark
VOLVO Volvo Finans Norge AS Postboks 580, 1411 Kolbotn Tlf. 66 81 84 00 Fax. 66 81 84 42/43 www.volvofinans.no	Roar Omholt AS -Rørleggermester, Kongsberg- <i>Velkommen til besøk:</i> www.roar-omholt.no	Einar Reisæter AS ELEKTRISK FORRETNING Eitrheimsv. 1, 5750 Odda Tlf. 53 64 13 33 - Fax. 53 64 13 45	 Norsk Gjenvinning Rødmyrsvingen 63, Pb. 2604, 3702 Skien Tlf. 35 50 50 50
 Aust Agder	IVAR'S expert ELEKTRO •Åmotsenteret-Åmot• •Gulskogen senter-Drammen•	 Odda Rutebuss AS Pb. 34, 5751 Odda Tlf. 53 64 18 65	ØVERLAND TRANSPORT AS Mollotvn. 94, 3660 Rjukan Tlf. 35 09 42 95 Mob. 992 16 200 Tlf. 35 09 42 25
 Norlandia Sørlandet Hotell Grimstad •Vær vår gjest •Besøk oss• www.shk.no Tlf. 37 09 05 00	 MYHRE Autorisert entreprenør Bronnboring Pb. 1106, Flattum, 3501 Hønefoss Tlf. 32 11 44 80 Fax 32 11 44 81	 ATS TYSSEFALDENE VANNKRAFT - REN ENERGI 5770 Tysedal Tlf. 53 65 30 00 - Fax. 53 65 30 01	 isola
 Buskerud	 Bertel O. Steen Buskerud AS www.bos.no	 ALGAARD A-S Ekraevgen 27, 5261 Indre Arna Tlf. 55 39 31 00	 Block Watne Åpningstider: Man.-fre: 8.30-16.00 Heddalsvn. 26, 3674 Notodden Tlf. 35 01 63 30
 OPTIKER'N ÅMOT BRILLER OG KONTAKTLINSER Åmotsenteret, 3340 Åmot Tlf. 32 78 50 52	BL Transport & Graving Sponevn. 1, 3370 Vikersund Tlf. 911 86 079	 SARTOR SENTER www.sartorsenter.no Tlf. 56 32 54 44	Ramberghjørnet service-senter AS Storgt. 91, 3674 Notodden Tlf. 35 01 07 76
 Solumsmoen Servicesenter AS 3355 Solumsmoen •Stopp hos oss•	BEKKEVOLD Innehaver: Karl Tuft Norderhovsgt. 15, 3510 Hønefoss DAMEKONFEKSJON Tlf. 32 12 40 05	Espevær Gjensidige Assuranseforening 5444 Espevær Tlf. 53 42 42 39	VETLESEN STILLAS AS Pb. 464, 3902 Porsgrunn Tlf. 35 93 09 20 Støtter NFU lokalt
*Graving og sprengning *Mur og støpearbeider *Lang erfaring*Sentral godkjenning Karl Inge Løken 3540 Nesbyen Tlf. 32 07 10 61 - 958 44 600	Tronrud Engineering Røyse, Hole kommune 32 16 18 20 • Støtter NFU lokalt •	ÅSANE BARNEVERNSTJENESTE Kommunehuset 5105 Eidsvåg Tlf. 55 56 68 50 Fax. 55 56 67 60	Olaf Helge Ask Elektroentreprenør • Svakstrøm • Data • Tele • Sterkstrøm Tlf. 32 75 10 80 Søk oss idag på: Google
 STATOIL •Dre Eiker •Indre Eiker Leif Vanebo olje og parafin Parafin-Olje-Diesel www.leifvanebo.no - Tlf. 32 75 67 06	 Finnmark	 Oppland	
HYTTEPLANER? www.norefjellhytta.no Velkommen til Jellum Byggservice AS Geir Jellum 909 26 725	RAVNASTUA FJELLSTUE 9730 Karasjok-Tlf. 78 46 78 80 E-post: ravnastua@inord.no www.ravnastua.inord.no	Tunet Jern og Farge AS Maxbo 2730 Lunner - Tlf. 61 32 16 47	ditt Alliance apotek HURUM APOTEK Østre Strandvei 36 Postboks 16, N-3481 Tofte Tlf. 32 79 49 55 Fax. 32 79 41 06 E-post: hurum@apotek.no www.alliance-unichem.no
NARVESEN NARVESEN AS - Bygg B Liertoppen, 3420 Lierskogen Tlf. 32 85 29 88	 Hordaland	 Oslo	
FEMINA Dame og Herrefrisør Hønefoss 32 12 14 67/45 65 Vikersund 32 78 78 11	 Kleppstø Servicesenter Birger Haugland AS 5300 Kleppstø - Tlf. 56 14 02 95	City Maid Flyttevask og faste oppdrag Tlf. 23 24 76 00 Fax. 23 24 76 01 Få tilbud på: www.citymaid.no	

 Buskerud	 Buskerud	 Oppland	 Hedmark
Gunvald's kjøkken Stopp og spis hos oss! 3570 Al, Hallingdal - Tlf. 32 08 42 50	Fossholm Herregård Legg turen til Vestfossen Omvisning, kafé, selskapslokaler Tlf. 32 75 77 75	SAMARBEIDENDE REVISORER AS 2815 Gjøvik - Tlf. 61 13 41 00	Løten Helsetun Sykehusv. 10, 2340 Løten Tlf. 62 50 80 00
UTLEIE AV LIFT 15 meters teleskop Eysteин Tangerud 900 85 929	Vestfossen Blomsterhandleri Tlf. 32 75 42 02	MARKISEMANNEN Over 15 år i bransjen! Erik Brænden Tlf. 950 25 555/611 28 311-2866 Eneer	Tannlege Arne Sween 2120 Sagstua, Tlf. 62 97 11 96
Stromso Fysikalske Institutt DA Torgeir Vraas pl. 6, 3044 Drammen Tlf. 32 89 65 50	Kongsberg Ferdigbetong Tlf. 32 72 22 70	Moelven Mjøsbruket AS 2836 Biri Tlf. 61 14 52 00	Tylldalen Snekkerverksted 2510 Tylldalen Tlf. 62 48 60 28
Tempcold AS •Besøk oss på: www.tempcold.no	Bjørn Skinnas AS Forskaling - Armering - Betong Nedbergkollvn.30,3050Mjørdalen Tlf. 32 87 71 94	Dovre Rør 2663 Dovreskogen Mob. 926 55 902	 Sogn og Fjordane
Modum Bygg AS www.modum-bygg.no	Terje Tanberg Transport Rosevn. 3360 Geithus	Brandbu Apotek 2760 Brandbu Tlf. 61 33 48 60	Lerum Fabrikker AS 6851 Sogndal Tlf. 57 62 80 00 Fax. 57 62 81 01
Smedsrud & Sønner Tommermesteren i Hokksund Tlf. 91 34 59 40 - 32 70 03 20	Finn Kristiansen Malerfirma Industriveien, 3300 Hokksund Tlf. 32 70 07 77	Gjøvik Vikleverksted Bjørnsongt. 5, 2800 Gjøvik Tlf. 61 17 88 77	 Møre og Romsdal
Anonym Støtte	Anonym Støtte	Ihle Bilverksted 2846 Bøverbru Tlf. 61 19 75 60	Tannlege Oddbjørn Blindheim Pb. 14, 6099 Fosnavåg Tlf. 70 08 85 32

 PRAHA
NORGE AS **SPESIALISTEN**

JULESHOPPING I PRAHA !!!

Eller hvorfor ikke gjøre et kupp under januarsalget i en av verdens vakreste byer? Ta kontakt for gode tilbud.

Gode priser til andre destinasjoner som;
Colombo, Zagreb, Sofia, Budapest, Beograd, Tallin, Wien, Riga, Kairo, samt en rekke andre spennende reisemål.

22 20 27 90 / 91

WWW.OKTOURS.NO / MAIL@OKTOURS.NO

EGEN PAPIRDUNK ?

Midt i blinken for to naboer eller flere !

Ordningen er uten ekstra kostnader for private husholdninger.
For bestilling, ta kontakt med HAF på tlf. 75 19 82 00

 Helgeland Avfallsforedling IKS

Maskinøier
Geir Haugen
3534 SOKNA
Alt innen:
Graving - Planering
Vei - Vann - Kloakk
Tlf: 917 89 310

ØRIAS
-en Vekst bedrift

Øvre Romerike Industriservice as
2072 Dal - Tlf. 63 95 94 60

SORAL

Sør-Norge Aluminium AS
5460 Husnes

Tlf. 53 47 50 00
Fax. 53 47 50 26

TAK OG BLIKKARBEIDER
KETIL PEDERSEN

Bjastad - 1408 Kråkstad

Tlf.: 64 86 38 97
Mobil: 90 79 93 28

MED EGEN LITEN TAKBUTIKK

NFU får ny grafisk profil fra 1. januar. Følg med når NFU-butikken og NFU-informasjonen åpner i ny drakt i 2005.

VAREBESKRIVELSE	Å PRIS	ANTALL
Hefte: En individuell og inkludert hjemmetjeneste	110,-	
NFUs Jubileumshefte 30 år	30,-	
Hjelpevergeordningen	30,-	
Hjelpevergeordningen, medlemspris	15,-	
Tema: Livssituasjonen - 10 år etter reformen (SFA 6/01)	70,-	
Tema: Eget hjem (SFA 1/03)	70,-	
Juridisk artikler (SFA X/03)	50,-	
Video: Helt topp (til leie)	90,-	
Soler i keramikk – serie på tre av Herleik Kristiansen	50,-	
STUDIEMATERIELL		
Håndbøker, hele settet	500,-	
Håndbøker Studieperm ☐ stk Organisasjonsperm ☐ stk	100,-	
Håndbøker, Saksområde 1 ☐ stk 2 ☐ stk 3 ☐ stk 4 ☐ stk.	100,-	
Pengene mine	35,-	
Kommunevalg	35,-	
Stortingsvalg	35,-	
Seksualitet og samliv del 1	35,-	
Seksualitet og samliv del 2	35,-	
Seksualitet og samliv – veileder for kurslærer	35,-	
Vi og samfunnet	35,-	
Tillitsvalgt i organisasjonen NFU	35,-	
NFU – en organisasjon	35,-	
NFUs prinsipprogram	35,-	

Skal du handle materiell, fornye ditt medlemskap eller tegne nytt?
Fyll ut kupongen under og send den til NFU.
Du må beregne minst en ukes ekspedisjonstid.

Gjelder ved både bestilling og innmelding:

Navn: _____

Adresse: _____

Poststed: _____

Ved innmelding

Enkeltmedlem kr 400,-

Minstepensjonist kr 200,-

Familiemedlem kr 200,-

Barn under 18 år kr 50,-

Fødselsdato: _____ Sammen med enkeltmedlem: _____

Fylkes- eller lokallag: _____

Landsstyret

Forbundsleder
Helene Holand
22 39 60 50/91 12 24 59
helene@nfunorge.org

Nestleder
Gunn Strand Hutchinson
91 33 82 99
gunn.strand.hutchinson@hibo.no

Steinar Sandnes
57 00 92 46
steinar.sandnes@c2i.net

Hilde T. Skumsrud
61 17 23 55
hilde-ts@frisurf.no

Alf Anvedsen
52 71 21 27
alf.anvedsen@
haugesund-sparebank.no

Tor Eikeland
90 11 80 75
tor.eikeland@trygdeetaten.no

Kari Melby
33 77 95 65
kar-melb@online.no

Kontakt oss

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Rosenkrantzgt. 16
0160 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60

firmapost@nfunorge.org

Bankgiro: 8200.01.93417
Postgiro: 0814.30.50085
NFUs gavefond: 8200.06.35673

Fylkeslagene

NFU Oslo Fylkeslag
Sporveisgaten 10, Etg. 4
0354 OSLO
22 69 54 10
info@nfu-oslo.no

NFU Akershus Fylkeslag
Postboks 33
1914 YTRE ENEBAKK
66 81 90 90/64 92 62 53
tbh@bluezone.no

NFU Østfold Fylkeslag
Vinjesvei 16 A
1605 FREDRIKSTAD
69 31 98 63
nfu-ostfold@fredrikstad.online.no

NFU Hedmark Fylkeslag
v/Eva Olsen Høisveen
Ringsakervegen 38
2380 BRUMUNDDAL
62 34 09 14/48 19 39 60
eo-ho@online.no

NFU Oppland Fylkeslag
v/Anne-Lise Arnkværn
Bankgata 19 g
2609 LILLEHAMMER
61 25 28 10
ala@nesodden.com

NFU Buskerud Fylkeslag
Kontakt ved lokallag

NFU Vestfold Fylkeslag
v/ Tone Kåsin
Baglergt. 3
3111 TØNSBERG
33 18 50 28/91 19 24 87
nfu.vf@frisurf.no

NFU Telemark Fylkeslag
v/Anny Andersen
Håkonsgate 9
3660 RJUKAN
35 09 19 07

NFU Aust-Agder Fylkeslag
v/Eirik Nesbu
Nesdu
4760 BIRKELAND
37 27 86 80/90 75 28 27
eirik.nesbu@c2i.net

NFU Vest-Agder Fylkeslag
v/Jan Harald Lilledrange
Meiseveien 4
4400 FLEKKEFJORD
38 32 38 69/90 77 26 68
reklame@rt.no

NFU Rogaland Fylkeslag
Haugesundgt. 7
4014 STAVANGER
51 89 15 50
nfurogaland@tiscali.no

NFU Hordaland Fylkeslag
Teatergt.15
5010 BERGEN
56 14 31 58
nfuhordaland@yahoo.com

NFU Sogn Og Fjordane Fylkeslag
V/ Gunhild Skinlo
Boks 118
6821 SANDANE
57 86 54 66/47 60 59 84
gunhildterese@hotmail.com

NFU Møre Og Romsdal Fylkeslag
Postboks 9140
6023 ÅLESUND
70 17 29 15/92 08 31 04
nfumr@adsl.no

NFU Sør-Trøndelag Fylkeslag
Postboks 2646 Sentrum
7415 TRONDHEIM
72 87 12 66/93 09 28 54
s.nyland@online.no

NFU Nord-Trøndelag Fylkeslag
v/Turid Inderberg
Postboks 304
7600 LEVANGER
95 04 73 13
turid.inderberg@levanger.
kommune.no

NFU Nordland Fylkeslag
Postboks 843
8001 BODØ
75 52 40 48/91 72 47 08
nfu-nord@online.no

NFU Troms Fylkeslag
v/Ellinor Pedersen
Njordsvei 39
9019 TROMSØ
77 67 13 53/98 24 25 92
leder@nfu-troms.no

NFU Finnmark Fylkeslag
v/Aud-Inger Onshuus
Myrseth 27
9511 ALTA
78 44 03 66
inge-ons@online.no

B-blad

Returadresse:

NFU

Rosenkrantzgt. 16

0160 Oslo

Arbeid av Stein Eirik Stokke

Født i Stjørdal i 1971. Bor og arbeider i Stjørdal.

TEKNIKKER: Stein Eirik Stokke arbeider helst med akryl. Han begynner nederst på arket og maler seg oppover. Helst maler han til musikk og storkoser seg mens han arbeider. Hans fantasibilder settes sammen av mange ulike elementer.

Når han forteller om bildet og dets innhold, bruker han bildet som utgangspunkt for beretninger om sin hverdag og sitt liv, om ting som har gjort inntrykk på han; en tromme, en pistol, et møte, en blomst. Men bildene uttrykker først og fremst drømmer og fantasier i freidige farge-kombinasjoner.